

Oude meander Amerdiep in ere hersteld

In het stroomgebied van de Drentsche Aa werkt men hard aan het ecologisch herstel van beektrajecten. Een bijzonder project is het herstel van het Oude Amerdiep. Hier herstelt Waterschap Hunze & Aa's in één keer twee kilometer meander die daardoor weer als vanouds stroomt. Herstel op een dergelijke schaal is nog niet eerder vertoond in het beheersgebied van het waterschap.

De Drentsche Aa is voor Nederlandse begrippen één van de pronkstukken als het gaat om gave beekdallandschappen inclusief meanderende laaglandbeken. De Drentsche Aa stroomt vanaf het Drents Plateau vanuit de boswachterijen Hooghalen, Schoonloo en Gasselte richting Groningen. Via de Eemskanaalboezem staat de beek in verbinding met de Eems. De gaafheid weerspiegelt zich in het voorkomen van natte beekdalvegetatie, maar ook in de aanwezigheid van een zeer soortenrijke vis- en macrofauna in de beek.

Net als andere beken in Nederland is ook de Drentsche Aa niet gespaard gebleven voor normalisering. Vroeger liep de verbinding met zee bijvoorbeeld via het Reitdiep naar de Lauwerszee. Daar is door de aanleg van het Eemskanaal in de negentiende eeuw een eind aan gekomen. De ruilverkavelingen van de jaren vijftig en zestig hebben ingrijpende

gevolgen gehad voor de waterhuishouding en ecologische kwaliteit van het gebied. Door de kanalisatie en de aanleg van stuwen in de boven- en middenloopssystemen rond Assen en Rolde is veel kwaliteit aan natuurwaarden en landschap verloren gegaan. De aanleg van stuwen heeft er voor gezorgd dat karakteristieke stromingsprocessen in de beek ontbreken en dat de bovenlopen niet meer bereikbaar zijn voor karakteristieke beekvissen zoals de winde, rivierprik, berrmpje en serpelings.

Sinds 1995 wordt in het stroomgebied gewerkt aan herstel van de Drentsche Aa. Provincie Drenthe heeft hierbij een coördinerende rol. Een deel van het stroomgebied van de Drentsche Aa is vanaf 2004 aangewezen als nationaal beek- en esdorpenlandschap. Verschillende partijen in de regio werken nauw samen aan behoud en verbetering van natuur en landschap in het stroomgebied. De visie 'van Aa naar Beek' van Royal Haskoning vormt sinds 2003 een belangrijke basis voor plannen die zich richten op beekherstel. De visie is opgesteld onder begeleiding van Waterschap Hunze en Aa's, Staatsbosbeheer en de Provincie Drenthe en gaat uit van het ecologisch herstel van alle beektrajecten in het stroomgebied in 2015. Het herstellen van stromingsprocessen in de beek, vrije migratiemogelijkheden voor fauna en een minder ingrijpend onderhoudsregime vormen hierbij belangrijke uitgangspunten. De visie en de uitgangspunten passen binnen de lijn van de Kaderrichtlijn Water.

Vanuit de visie 'van Aa naar Beek' is een aantal herstelplannen gemaakt en uitge-

werkt. Na toekenning van de subsidie (onder andere de regeling Gebiedsgericht Beleid) heeft het waterschap drie beekherstelprojecten in gang gezet. Nabij Assen wordt een belangrijk obstakel (een stuw) voor vissen passeerbaar gemaakt door het opengraven van een naastgelegen oude meander. Nabij Deurze wordt een oude meander met een lengte van 500 meter weer watervoerend gemaakt. Bij Amen tenslotte wordt een grote stap voorwaarts gezet door het aankoppelen van ruim twee kilometer oude meander aan de hoofdstroom. Naast natuurwinst wordt door de langere afvoerweg tevens een bijdrage geleverd aan de wateropgave van vertragen/vasthouden van water. Door het aanbrengen van een instroomopening en het verwijderen van een stuw benedenstrooms kan de basisafvoer weer via het Oude Amerdiep zijn oude weg vervolgen. De benedenstroomse stuw is vervangen door een stenen vispassage om ervoor te zorgen dat de beek in extreem droge tijden niet 'leegloopt'. Dit is van belang voor het behoud van de omliggende natte hooilandcomplexen. De projecten worden eind april opgeleverd. Nieuwe herstelprojecten zijn inmiddels in voorbereiding.

De komende jaren onderzoekt Waterschap Hunze en Aa's of de beoogde natuurwinst ook wordt gehaald door onderzoek aan flora en fauna in en rondom de beek. Deze kennis is van belang voor eventuele optimalisatie van de beektrajecten (onderhoud, beheer) en voor nieuwe herstelprojecten in het stroomgebied. ☛

**Geert Nijhof, Herman Wannings,
Peter Paul Schollema
(Waterschap Hunze en Aa's)
Ronald Bloembergen (Arcadis)**

De Amerdiep is nu nog een stilstaande beek. Vanaf dit voorjaar gaat de beek weer als vanouds stromen.

